

Nova knjiga

Bogdan JURKOVŠEK, Blanka CVETKO TEŠOVIĆ in Tea KOLAR-JURKOVŠEK, 2013: Geologija Krasa. Geološki zavod Slovenije, Ljubljana: 205 str.
(*Geology of Kras. Geological Survey of Slovenia, Ljubljana: 205 p.*)

Po dveh geoloških kartah, ki ločeno obravnava južni in severni del Krasa, je ob koncu leta izšla še monografija Geologija Krasa. Obravnava ozemlje matičnega Krasa, ki zaseda med kraškimi regijami v svetu prav posebno mesto, saj je po njegovem imenu nastal znanstveni izraz karst (kras).

Avtorji v monografiji, poleg osnovnih geoloških značilnosti Krasa, na strnjen način predstavijo tisti del raziskovalnega ozadja, ki po zaključku geološkega kartiranja običajno ostane neobjavljen in pozabljen v depojih raziskovalcev. Monografija vsebuje bogat slikovni material izdankov, kamnolomov, preparatov kamnin, mikro- in makrofosilov ter nekaterih arhitekturnih značilnosti Krasa. Poleg posodobljene geološke karte v merilu 1 : 125.000, prečnih geoloških profilov in stratigrafskega stolpca, je slikovno predstavljena tektonska rajonizacija širšega prostora jugozahodne Slovenije ter več tematskih kart, ki obravnavajo tektoniko, mineralne surovine, paleogeografske razmere itd.

V uvodnih poglavjih je podrobno obravnavana zgodovina geoloških raziskav na Krasu, nato pa se bralec seznani z velikimi biološkimi in geološki-

mi spremembami v zgodovini Zemlje od velikega permsko-triasnega izumiranja do ponovnega razcveta življenja v začetku mezozoika in do padca asteroida ob koncu krede, ki je usmeril evolucijo živega sveta proti sedanjosti. Vzporedno je razloženo gibanje litosferskih plošč skozi mezozoik vse do končnega razpada Pangee na posamezne kontinente in njihova pot proti današnji razporeditvi. V poglavju, v katerem avtorji obravnavajo geološko umestitev in predzgodovino Krasa, je poleg aktualnega geotektonske lege Krasa velik del namenjen Jadransko-dinarski karbonatni platformi in njeni evoluciji v kredi in paleogenu.

Večji del monografije obravnava litostratigrafske enote Krasa, njihove osnovne sedimentološke značilnosti, fosilne združbe, kronostratigrafsko umestitev in ne nazadnje njihov kulturnozgodovinski in aktualni pomen za arhitekturo Krasa. Avtorji ves čas ostajajo v okviru primerjav z drugimi območji nekdanje Jadransko-dinarske platforme. Evidentna je zlasti povezanost večine stratigrafskih ni-vojev, členov in formacij z globalnimi evstatičnimi in anoksičnimi dogodki, ki so jih raziskovalci prepoznali tudi drugod v Zunanjih Dinaridih.

Geologija Krasa spada med temeljna znanstvena dela z veliko uporabno vrednostjo in je v celoti prevedena v angleški jezik. Večji format knjige z 48 dvostranskimi tablami, na katerih so predstavljene vse najpomembnejše kraške formacije, bo zagotovo dobrodošel pripomoček vsem bodočim raziskovalcem Krasa, kakor tudi tistim, ki žele geologijo Krasa spoznati le informativno. Knjiga ponuja tudi izhodišča za ponovni razmislek o geološki dediščini Krasa, njenem ovrednotenju in zaščiti.

Monografijo so recenzirali trije odlični poznavalci geologije Zunanjih Dinaridov: akademik prof. dr. Ivan Gušić (Hrvaška), † prof. dr. Bojan Ogorelec (Slovenija) in prof. dr. Giorgio Tunis (Italija). Avtorji so ves čas v dialogu z drugimi raziskovalci tega prostora in kot so zapisali v zahvali, delo temelji tako na lastnih geoloških dognanjih, kot na rezultatih dolgoletnih geoloških raziskav širokega kroga zlasti slovenskih, hrvaških in italijanskih geologov. Monografijo so posvetili prebivalcem Krasa, kar gre razumeti kot priznanje Kraševcem za njihov zgodovinski prispevek pri oblikovanju naravne in kulturne podobe Krasa, kot učbenik iz katerega bodo črpali védenje o svoji pokrajini in kot zavezo, da bodo razumeli zakaj Kras varovati in ohraniti za naslednje rodove.

Ladislav Placer

